

010. Bijbelstudie over de SPIJSWETTEN - KASHRUT

כשרות

Deel 2: Marcus 7:1-23 en Matthéüs 15:1-20

Onze vorige bijbelstudie ging over de spijswetten, waaruit blijkt dat alle dieren die de Eeuwige geschapen heeft weliswaar goed en nuttig zijn, maar dat niet alle dieren bedoeld zijn als voedsel voor de mens. Reeds voor de zondvloed liet de Schepper aan Noach weten dat er reine en onreine dieren zijn. Slechts de reine dieren mochten voor de Almachtige als offer dienen, niet de onreine, en zo liet de Eeuwige later dienovereenkomstig aan Moshe [Mozes] weten, dat ook slechts de reine dieren de mens als voedsel mogen dienen, niet de onreine. Als wij in de Bijbel derhalve het woord “voedsel” tegenkomen, dan heeft dit voor de gelovigen altijd en uitsluitend betrekking tot geoorloofde diersoorten en plantaardig voedsel. Diersoorten die door G'd zelf worden aangemerkt als onrein kunnen daarom vanuit Zijn oogpunt gezien dan ook nooit en te nimmer als voedsel worden beschouwd, want G'd verandert nooit evenals Zijn Woord nooit verandert! Maar hoe komt het dan, dat men in het christendom van mening is dat de spijswetten niet meer van toepassing zouden zijn en dat men daarom alles mag eten? Nergens in de Bijbel staat er toch dat deze wetten zijn afgeschaft? Heeft Yeshua niet zelf gezegd dat eenieder die ook maar één van de kleinste geboden ontbindt en anderen zo leert, zeer klein zal heten in het Koninkrijk der hemelen, maar wie zich aan G'ds wetten houdt (Het Boek!) en anderen leert dat ook te doen, groot zal zijn in dat Koninkrijk (Mt 5:19)? Staat er niet ook geschreven dat wij G'ds geboden doen als wij Hem echt liefhebben (1 Joh 5:2-3), maar dat wij leugenaars zijn als wij *zeggen* Hem te kennen, maar Zijn geboden niet bewaren (1 Joh 2:3)? U zult nu misschien wel zeggen dat daarmee slechts de 10 geboden zijn bedoeld, waarin met geen woord over de spijswetten wordt gesproken. Neen, Yeshua heeft het in Mt 5:17-20 niet over de 10 geboden, maar over de Wet en de Profeten. Hij heeft het over de 613 geboden van de Tora, inclusief de spijswetten die het eten van varkensvlees en ander onrein voedsel verbieden. Dat is niet de Joodse wet, maar het is G'ds Wet! Als wij dus het vlees van onreine dieren eten, dan overtreden wij G'ds Wet en plegen zonde. Zonde? Ja! Zonde! Ik kan het niet anders noemen. Lees het maar in Het Boek: ***“Wie zondigt, overtreedt de Wet van G'd, want elke zonde is een overtreding van die Wet”*** (1 Joh 3:4). Het overtreden van G'ds Wet, de Tora, is de bijbelse definitie voor het woord ‘zonde’, wat ook blijkt uit de Willibrordus-Vertaling: ***“Wie zonde doet, overtreedt G'ds Wet, want de zonde is G'ds Wet overtreden”*** alsook uit de Leidse Vertaling: ***“Ieder die zonde bedrijft overtreedt ook de Wet; want de zonde is de wetsovertreding”***. Het eten van vlees dat G'd verboden heeft, is dus zonde. En nogmaals, ook de NBG-vertaling die waarschijnlijk door de meesten van u wordt gebruikt, leert ons: ***“Ieder, die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid, en de zonde is wetteloosheid”*** en heeft Yeshua niet aangekondigd, dat Hij te Zijner tijd tegen velen zal zeggen: “Gaaf weg van Mij, ***gij werkers der wetteloosheid***” (Mt 7:23)? Heeft Hij het hier tegen ongelovigen? Neen! Hij zegt dit tegen gelovigen, want deze mensen zeggen immers: “Here, Here!”, zij hebben in Zijn naam geprofeteerd en in Zijn naam boze geesten uitgedreven en in Zijn naam vele krachten gedaan (Mt 7:21-23). Zij geloven dus in Hem, want anders zouden zij al deze dingen niet in Zijn naam gedaan hebben, en in de kerken wordt toch geleerd dat geloof alleen voldoende is om behouden te worden. Waarom zegt Yeshua dan tegen hen: ***“Ik ken u niet”***? Omdat zij de wil van Zijn Vader niet doen vanwege hun verkeerde gedachte dat Zijn Wet afgeschaft is, en dat terwijl Yeshua toch zo nadrukkelijk op niet mis te verstane wijze gezegd heeft: ***“Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk der hemelen binnengaan, maar wie doet de wil Mijns Vaders, die in de hemelen is”*** (Mt 7:21), en dat houdt ook de spijswetten in uit Lv 11:1-47 en Dt 14:3-21. De algemeen heersende opvatting binnen het christendom brengt hier echter tegenin, dat de spijswetten door Jezus zelf zijn afgeschaft doordat Hij in Mc 7:19 alle spijzen rein verklaard heeft en ook in Mt 15:11 gezegd heeft: ***“Niet wat de mond binnengaat, maakt de mens onrein, maar wat de mond uitkomt dat maakt de mens onrein.”*** Op de website van een bepaald kerkgenootschap las ik de volgende conclusie die zij trekken uit Marcus 7 en Matthéüs 15: “...en zo verklaarde Hij alle spijze rein. Gemeente, probeer u zich eens in te denken hoe

schokkend dat is als Jezus dat zegt! Dat Hij zomaar de wet van Mozes verandert: de spijswet is voortaan niet meer van belang! Je hoeft niet meer kosjer te eten, want in plaats van het reine of onreine eten gaat het om jezelf! Onrein voedsel raakt je innerlijk niet, en daarom hebben de spijswetten wat Jezus betreft geen betekenis!" Klinkt dit u bekend in de oren? Heeft u iets dergelijks niet ook in uw eigen kerk of gemeente gehoord als de spijswetten ter sprake kwamen in een preek of in een bijbelstudie? Is bij u in reactie daarop dan ook wel eens de stille vraag opgekomen of de Zoon van G'd echt wel gezegd zal hebben dat je voortaan datgene eten mag wat Zijn Vader zo nadrukkelijk verboden heeft? Zou dat niet tegenstrijdig zijn? Laten wij derhalve het hele verhaal waar het om gaat in zijn juiste context lezen en niet zomaar één zinnetje ertussenuit plukken om daar een dogma op te baseren.

Marcus 7:1-23

“En de P'rushim [Farizeeën] verzamelden zich bij Hem met sommige van de Sof'rim [schriftgeleerden], die van Yerushalayim [Jeruzalem] gekomen waren. En toen zij zagen, dat sommige van Zijn Talmidim [discipelen] met onreine, dat is ongewassen, handen hun brood aten (want de P'rushim en al de Joden eten niet zonder eerst een נְטִילַת יָדַיִם N'tilat Yadayim [handwassing] verricht te hebben, daarmede vasthoudende aan de overlevering der ouden, en van de markt komende eten zij niet dan na zich gereinigd te hebben; en vele andere dingen zijn er, waaraan zij zich volgens overlevering houden, bijvoorbeeld het touwelen [onderdompelen] van bekens en kannen en koperwerk), toen vroegen de P'rushim en de Sof'rim Hem: Waarom wandelen uw Talmidim niet naar de overlevering der ouden, maar eten zij met onreine handen hun brood? Maar Hij zeide tot hen: Terecht heeft Yeshayahu [Jesaja] van u, huichelaars, geprofeteerd, zoals er geschreven staat: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij. Tevergeefs eren zij Mij, omdat zij leringen leren, die geboden van mensen zijn. Gij verwaarloost het gebod G'ds en houdt u aan de overlevering der mensen. En Hij zeide tot hen: Het gebod G'ds stelt gij wel fraai buiten werking om uw overlevering in stand te houden. Want Moshe [Mozes] heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. Maar gij zegt: Indien een mens tot zijn vader of moeder zegt: Het is קֶרְבָּן Qorban, dat is, offergave, al wat gij van mij hadt kunnen trekken, dan laat gij hem niet toe ook nog maar iets voor zijn vader of moeder te doen. En zo maakt gij het woord G'ds krachteloos door uw overlevering, die gij overgeleverd hebt. En dergelijke dingen doet gij vele. En toen Hij de schare wederom tot Zich geroepen had, zeide Hij tot hen: Hoort allen naar Mij en verstaat wel: Niets, dat van buiten de mens in hem komt, kan hem onrein maken, maar hetgeen uit de mens naar buiten komt, dat is het, wat hem onrein maakt. Indien iemand oren heeft om te horen, die hore. En toen Hij van de schare thuis kwam, vroegen zijn Talmidim [discipelen] Hem naar de gelijkenis. En Hij zeide tot hen: Zijt ook gij zo onbevattelijk? Begrijpt gij niet, dat al wat van buiten in de mens komt, hem niet onrein kan maken, omdat het niet in zijn hart komt, maar in de buik, en er te zijner plaatse uitgaat? En zo verklaarde Hij alle spijzen rein. En Hij zeide: Hetgeen uit de mens naar buiten komt, dat maakt de mens onrein. Want van binnenuit, uit het hart der mensen, komen de kwade overleggingen, hoererij, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, boosheid, list, onmatigheid, een boos oog, g'dslastering, overmoed, onverstand. Al die slechte dingen komen van binnen uit naar buiten en maken de mens onrein” (Marcus 7:1-23).

Verklaarde Yeshua alle spijzen rein?

Waar het ons in dit verband om gaat is vers 19 in de NBG-vertaling: **“En zo verklaarde Hij alle spijzen rein”** ofwel in de Leidse Vertaling: **“Zo noemde Hij alle spijzen rein”**. Zowel het commentaar op Marcus 7:19 in de Studiebijbel alsook de wel heel erg vrije vertaling in “Het Boek” geven beiden bijzonder duidelijk de algemeen heersende christelijke opvattingen weer omtrent de vermeende opheffing van de bijbelse spijswetten. Laten we maar bij “Het Boek” beginnen: *“Jezus riep de mensen bij Zich en zei tegen hen: Luister! Dit is iets wat u beslist moet weten. Een mens wordt niet slecht door wat hij eet. Nee, hij wordt slecht door wat hij denkt en zegt en doet. Daarna liet Jezus de mensen alleen en ging naar huis. Zijn discipelen vroegen Hem: Wat bedoelt U met dat 'slecht worden'? - Begrijpen jullie niet dat je niet slecht wordt door wat je eet? zei Hij. Het voedsel gaat immers niet naar het hart, maar naar de buik en tenslotte komt het in het riool terecht. **Jezus maakte hiermee duidelijk dat men alle***

voedsel zonder gewetensbezwaar mag eten” (Marcus 7:14-19). De schrijvers van Het Boek trekken dus de conclusie, die overigens helaas door de meeste christenen getrokken wordt, dat Yeshua op dat moment verklaard zou hebben, dat de bijbelse regels van טהור [rein] en טמא tamé [onrein] vervallen waren. Maar dan moet u wel heel goed beseffen wie Hij is, tegen wie Hij toen sprak en waar Hij het zei! Yeshua is namelijk niet alleen de belichaming van de Eeuwige zelf, maar Hij was in Zijn menselijke gedaante tevens een Joodse rabbijn die de Tora onderwees en Hij sprak niet tegen christenen in Europa maar tegen Joden in Israël. Dit betekent dan, dat Hij bedoeld zou hebben, dat ook de Joden vanaf dat moment rustig varkensvlees en garnaaltjes mochten eten. Maar wees redelijk: lijkt het u niet logisch dat Yeshua onmiddellijk ter plaatse door de orthodoxe Joden gestenigd zou zijn als Hij dit echt gezegd zou hebben? Maar blijkbaar heeft Hij niets gezegd dat in strijd was met de Tora, want enkele hoofdstukken verder, in Marcus 14:55 lezen wij namelijk: *“De overpriesters nu en de gehele Raad trachtten een getuigenverklaring tegen Yeshua te vinden om Hem ter dood te kunnen brengen; maar zij vonden er geen.”* Het is dus duidelijk dat Yeshua op geen enkele wijze de indruk wekte dat Hij de spijswetten wilde afschaffen. Dat deed pas bijna twee eeuwen later de Romeinse bisschop Eleuterius (175-189 n.Chr.). Tot dat moment werden de spijswetten ook door de gelovigen uit de volken stipt nageleefd. Ik vrees dat in deze hele discussie over wel of niet onrein vlees eten voor veel christenen de wens de vader is van de gedachte en dat op dit punt niet alleen het geloof maar ook het verstand vaak op nul gezet wordt. Neem dus dat ene zinnetje uit Het Boek: *“Jezus maakte hiermee duidelijk dat men alle voedsel zonder gewetensbezwaar mag eten.”* Maar als dat inderdaad waar was en Yeshua echt gezegd zou hebben dat wij alles mogen eten, waarom besloten de apostelen dan in Handelingen 15:20 en 29 alsook 21:25 dat ook de gelovigen uit de volken geen bloed (b.v. bloedworst) mogen eten en ook geen vlees van dieren die door verstikking, dus wurging of ophanging gedood zijn? Dat geeft toch wel een duidelijke beperking aan en de bewering dat wij alle spijzen mogen eten omdat de door G'd zelf ingestelde spijswetten vervallen zouden zijn berust derhalve niet op waarheid! Nog iets: als Yeshua in bijzijn van al Zijn Talmidim [discipelen] daadwerkelijk alle onreine dieren rein verklaard zou hebben, waarom zou Kefa [Petrus] zich dan vele jaren later in het verhaal van zijn visioen nog zo hevig daartegen verzetten? Dan zou hij toch niet zo geschokt hebben gereageerd bij de symbolische opdracht om onreine dieren te slachten en te eten, en hij zou het zeker niet in zijn hoofd hebben gehaald om G'd tegen te spreken met de woorden: *“Ik heb nog nooit iets gegeten dat onheilig of onrein was”* (Hnd 10:14). Waarom zegt hij dat ruim 10 jaren nadat hijzelf getuige was van de bewuste uitspraak van Yeshua in Marcus 7:19? Kefa [Petrus] wist blijkbaar heel goed dat de voedselwetten nog onveranderd van kracht waren, want zelfs na 3 keer (!!!) aandringen van de stem uit de hemel heeft hij niet toegestemd in de opdracht om ongedierte te eten! Eigenlijk is de Bijbel er zo duidelijk over, en toch heeft deze dwaalleer het reeds zo vele eeuwen lang volgehouden, zelfs in kerken en gemeenten die pretenderen “bijbelgetrouw” te zijn. De Studiebijbel geeft op Marcus 7:19 het volgende commentaar: “Nu gaf de Here Jezus Zijn leerlingen de verklaring van wat Hij aan het slot van Zijn verwijtende vraag opmerkte. Dat wat de mens ingaat – en daarmee doelde Hij op het voedsel – komt niet in het hart van de mens, maar in diens buik en gaat weer naar buiten in het toilet. Het eten komt niet in het innerlijk van de mens: dat innerlijk kan daardoor dus niet onrein worden en zo de mens zelf verontreinigen. **Door dat de stellen, gaf Jezus tegenover de discipelen te kennen dat er volgens Hem geen onderscheid was tussen rein en onrein voedsel. Er bestonden geen verboden spijzen meer.** Om dat te onderstrepen, voegde de Here Jezus er nog aan toe: ‘reinigende alle spijzen’. καθαρῖζον katharizon (onzijdig: ‘reinigende’) daarin heeft betrekking op de gang van het voedsel zoals Hij die zojuist aangaf. Uit deze gang van zaken, dat het voedsel niet het hart bereikt en het lichaam ook weer verlaat, **blijkt Zijns inziens duidelijk** dat het de mens niet verontreinigt en **dat alle spijzen in principe rein zijn**. Nu volgt een kleiner aantal handschriften de lezing καθαρῖζων katharizōn (mannelijk). Het is in dat geval een tussen haakjes toegevoegde opmerking van Marcus of Petrus: ‘(en zo) verklaarde Hij alle spijzen rein’. Aan dit onderwijs van de Here Jezus zou Petrus later worden herinnerd.” Ik denk dat de schrijvers van de Studiebijbel met dit hele commentaar behoorlijk de fout ingaan, want door te schrijven: “volgens Hem” en “Zijns inziens” leggen zij woorden in Zijn mond, die Hij nooit gezegd heeft en nooit gezegd kan hebben omdat Hij Zijn Vader en dus ook Zichzelf anders zou tegenspreken, want heeft Hij niet gezegd: *“Ik en de Vader zijn één”* (Joh 10:30)? Hoe zou de

Zoon van G'd kunnen zeggen dat er geen onderscheid zou zijn tussen rein en onrein voedsel als Zijn Vader nadrukkelijk heeft gezegd: *“Dit is de wet aangaande het vee, het gevogelte en elk levend wezen dat krioelt in het water, en elk wezen dat op de grond wemelt, om scheiding te maken tussen het onreine en het reine, tussen de dieren die gegeten mogen worden, en de dieren die niet gegeten mogen worden”* (Lv 11:47). Vooral twee zinnetje in het commentaar vind ik nogal gewaagd: “Er bestonden geen verboden spijzen meer” en “dat alle spijzen in principe rein zijn.” Willen de schrijvers van de Studiebijbel hiermee soms suggereren dat de Eeuwige Zich destijds vergist heeft toen Hij de spijswetten als een altoosdurende inzetten heeft ingesteld en dezen daarom door monde van Zijn Zoon later weer heeft opgeheven? Yeshua zelf zei in Mt 5:17 dat dit niet waar is, want Hij was immers niet gekomen om de Tora te ontbinden, maar om haar te vervullen, om er de volle betekenis aan te geven wat alleen mogelijk was door haar te erkennen en na te leven; en 1 Joh 2:6 roept ons op om Hem hierin na te volgen en ook zelf zo te wandelen als Hij gewandeld heeft! Met dit in het achterhoofd rijst onmiddellijk de brandende vraag: hoe kan er dan in Marcus 7:19 staan, dat Yeshua alle spijzen rein verklaarde? Welnu, dan heb ik goed nieuws voor u: in de oorspronkelijke Griekse grondtekst staat dit er helemaal ook niet!!! Maar stel, dat het er wél stond, dan nog zou Yeshua zeker niet alle spijzen wereldwijd rein verklaard hebben (ook niet de gevilde slangen en honden waar de chinezen gek op zijn of de vette maden die een lekkernij zijn voor de Indianen in het Amazonegebied), maar uitsluitend de spijzen die op dat moment op tafel stonden opgediend, want de discussie ging immers over het eetgedrag van Zijn Joodse Talmidim [discipelen] en niet over wildzwijn etende Galliërs. Het probleem is echter hierbij, dat deze spijzen helemaal niet rein verklaard hoefden te worden, want ze waren al rein omdat Joden nou eenmaal kosjer eten. Dus slaat deze opmerking nergens op en dat klopt ook, want zoals gezegd: het zinnetje *“En zo verklaarde Hij alle spijzen rein”* is door de vertalers in o.a. de NBG-vertaling toegevoegd en staat niet in de Griekse grondtekst. Maar wat staat er dan wel? Om deze vraag te kunnen beantwoorden moest ik een goede vriend van mij raadplegen die tevens een docent Grieks en broeder in Yeshua is, want ikzelf ben het Grieks helaas niet machtig:

Constatering:

Wat betreft de grondtekst van Marcus 7:19 laten de verscheidene handschriften varianten zien: van 4 gezaghebbende handschriften hebben 3 de vorm καθαρίζον [katháridzon] en 1 de vorm καθαρίζων [katharídzōn]. Het is in beide gevallen¹ een participium (praesens actief) / tegenwoordig deelwoord van het werkwoord καθαρίζω [katharídzō] en de vormen betekenen letterlijk ‘reinigend / rein verklarend’. Het komt o.a. op de volgende plaatsen voor: Matthéüs 8:2 en 3^(2x), 23:25, Handelingen 10:15, 2 Korinthiërs 7:1 en Hebreeën 9:14. In de meest gangbare Nederlandse vertaling (de NBG `51) wordt het woord ‘reinigend’ betrokken op Yeshua, wat dan leidt tot de vertaling: *“En zo verklaarde Hij alle spijzen rein”*. Probleem is echter dat dit alleen zou kunnen wanneer het Grieks onbetwijfeld de vorm καθαρίζων [katharídzōn] heeft: en zelfs dan kleven er bezwaren aan.

¹ daarnaast bestaan er handschriften met de vormen καθαρίζει *“het/hij reinigt”* en καθαρίζεται *“worden gereinigd”* (nl. *alle spijzen*). Deze worden in deze discussie buiten beschouwing gelaten omdat de genoemde vertalingen ofwel kiezen voor de lezingen καθαρίζον of καθαρίζων.

Probleem:

In het Grieks heeft een participium / tegenwoordig deelwoord 3 geslachten (mannelijk, vrouwelijk, onzijdig) en 4 naamvallen (nominatief, genitief, datief, accusatief, - de 5^e naamval (vocatief) is bij het participium zeldzaam - en daarbij 3 getallen (enkelvoud, tweevoud, meervoud). De vorm die in dit vers van het participium het vaakst voorkomt is onzijdig en moet als het onzijdig is, aansluiten bij een woord dat ook onzijdig is en in dezelfde naamval en hetzelfde getal staat. Als de vorm als mannelijk wordt gelezen zoals één handschrift doet, moet het aansluiten bij een woord dat ook mannelijk is en verder moeten getal en naamval overeenstemmen.

Hieronder staan diverse handschriften: onder A degene met de onzijdige vorm καθαρίζον [katháridzon] en onder B die met de mannelijke vorm καθαρίζων [katharídzōn]. De vormen waar het om draait zijn **onderstreept en verdikt** aangegeven: daarbij is in elke afzonderlijke

tekst *cursief en onderstreept* aangegeven waar het dan op terug zou moeten slaan. Daaronder heb ik enkele vertalingen geciteerd die de betreffende lezingen volgen.

A

Stephens 1550 Textus Receptus:

και λεγει αυτοις ουτως και υμεις ασυνετοι εστε ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον [onz./nom.acc./ev.] εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι οτι ουκ εισ-πορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται καθαριζον [onz./nom.acc./ev.] παντα τα βρωματα

Scrivener 1894 Textus Receptus:

και λεγει αυτοις ουτως και υμεις ασυνετοι εστε ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον [onz./nom.acc./ev.] εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι οτι ουκ εισ-πορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται καθαριζον [onz./nom.acc./ev.] παντα τα βρωματα

Byzantine Majority

και λεγει αυτοις ουτως και υμεις ασυνετοι εστε ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον [onz./nom.acc./ev.] εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι οτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται καθαριζον [onz./nom.acc./ev.] παντα τα βρωματα

B

Alexandrian

και *(ουτος)* [man./nom./ev.] λεγει αυτοις ουτως και υμεις ασυνετοι εστε ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι οτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται καθαριζον [man./nom./ev.] παντα τα βρωματα

Vertalingen die lezing **A** volgen:

1. Latin Vulgate

et ait illis sic et vos imprudentes estis non intellegitis quia omne extrinsecus introiens in hominem non potest eum communicare quia non introit in cor eius sed in ventrem et in secessum exit purgans [man./nom./ev. | onz./nom.acc./ev.] omnes escas.

2. Staten-vertaling

“En Hij zeide tot hen: Zijt ook gij alzo onwetende? Verstaat gij niet, dat al wat van buiten in den mens ingaat, hem niet kan ontreinigen? Want het gaat niet in zijn hart, maar in den buik, en gaat in de heerlijkheid uit, reinigende al de spijzen.”

3. Palm-vertaling

“En Hij zeide tot hen: Zijt gijlieden ook zo onwetend? Begrijpt gij niet, dat alles, wat van buiten tot de mens inkomt, hem niet verontreinigen kan? Want het komt niet in het hart, maar in de buik, en gaat in het heimelijke uit, al de spijzen reinigende.”

4. Luther-vertaling

“En Hij zeide tot hen: Zijt gij dan ook zo onverstandig? Verstaat gij niet, dat al wat van buiten in den mens ingaat, hem niet kan ontreinigen? Want het gaat niet in zijn hart, maar in den buik, en gaat uit door den natuurlijke weg, die alle spijs reinigt.”

Vertalingen die lezing **B** volgen:

1. NBG-vertaling 1951

“En Hij zeide tot hen: Zijt ook gij zo onbevattelijk? Begrijpt gij niet, dat al wat van buiten in de mens komt, hem niet onrein kan maken, omdat het niet in zijn hart komt, maar in de buik, en er te zijner plaatse uitgaat? En zo verklaarde Hij alle spijzen rein.”

2. Leidse vertaling

“Hij zeide tot hen: Zijt ook gij nog zo onbevattelijk? Weet gij niet dat al wat van buiten in de mens komt hem niet kan verontreinigen? Want dat komt niet in zijn hart, maar in de buik en wordt in het geheim uitgeworpen. - Zo noemde Hij alle spijzen rein.”

Opmerking:

De Vulgaat heeft het vertaald met ‘purgans’ dat zowel een vertaling kan zijn van de vorm καθαρίζον [kathárizdon] als de vorm καθαρίζων [katharízōn]. Dit komt doordat het Latijn in de nominativus bij dit participium dezelfde vorm heeft voor mannelijk, vrouwelijk en onzijdig.

De vertalingen onder **A** laten het terug slaan op παν το εξωθεν εισπορευομενον [al wat van buiten in den mens ingaat]. Alleen de Lutherse vertaling interpreteert het zodat het terugslaat op een vertaalde ‘natuurlijke weg’, iets wat er in het Grieks niet staat. Toch heb ik deze vertaling onder A geplaatst omdat het niet vertaald wordt als slaande op Yeshua. Deze vertalingen zijn grammaticaal correct: echter bij het lezen van deze vertalingen verlangt men het liefst ook een commentaar dat uitlegt wat er precies bedoeld wordt met de gedachte dat “alles wat naar binnen gaat, wanneer het naar buiten gaat alle spijzen reinigt”. Kort gezegd: grammaticaal verantwoord, maar qua betekenis wat onduidelijk.

De vertalingen onder **B** laten het terug slaan op ‘Hij’ (Yeshua), een woord dat er niet staat, maar dat men aanvullen mag, omdat het werkwoord λεγει ‘Hij zegt’ betekent. dat is een procedure in het Grieks die normaal en zeer mogelijk is, maar in deze tekst kleven er twee bezwaren aan: 1) grammatical en 2) samenhang met andere bijbelpassages.

1a) als men een mededeling als:

και (ουτος) λεγει αυτοις [...] καθαριζων παντα τα βρωματα
letterlijk vertaalt, dan staat er: *en Hij zei [...], reinigende / rein verklarende alle spijzen* → wat betekent: *terwijl / doordat Hij alle spijzen reinigde / rein verklaarde, zei Hij [...],* wat onzin oplevert. Het probleem is dat degenen die het zo willen uitleggen dat Yeshua alle spijzen rein verklaarde door deze vraag aan Zijn leerlingen te stellen het meest gebaat zouden zijn bij een vertaling in de trant van: “Yeshua zeggende [Zijt ook gij zo onbevattelijk? Begrijpt gij niet...] verklaarde alle spijzen rein” of: “Doordat Hij zei [Zijt ook gij zo onbevattelijk? Begrijpt gij niet...] verklaarde Hij alle spijzen rein.” Deze vertaling/interpretatie wordt echter niet ondersteund door het Grieks. Het Grieks zou in dat geval participium en persoonsvorm omdraaien: και λεγων αυτοις [...] (ουτος) καθαριζει παντα τα βρωματα

1b) als men uitgaat van de tekst:

και (ουτος) λεγει αυτοις [ουτως και υμεις ασυνετοι εστε / ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι οτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν αν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται] καθαριζων παντα τα βρωματα, dan houdt dat in dat men de zwart onderstreepte vorm wil koppelen aan het geursiveerde onderstreepte. Bij deze lezing zou het woord καθαριζων helemaal weer terug moeten slaan op wat voor de mededeling staat: nl. (ουτος) λεγει en naar mijn mening is die tussenruimte te groot om de grammaticale constructie vast te houden.

2) als men de vorm καθαριζων lezen wil, en die dan wil koppelen aan (ουτος) λεγει zit men met een ander probleem: de vertaling ‘rein verklarende alle spijzen’ zou strijdig zijn met eerdere uitspraken zoals in Mattheüs 5:17-19. Bovendien zou het strijdig zijn met bijvoorbeeld een tekst als Psalm 40:7-9 en Jesaja 42:4.

Conclusie:

Ik geef toe dat de bovenstaande pagina’s erg wetenschappelijk zijn en voor de “gewone” man (dus ook voor mij) heel moeilijk te volgen is. Maar wat ik er wel uit begrijp is het feit, dat zowel

de grammatica alsook de context duidelijk aangeven dat het zinnetje: “En zo verklaarde Hij alle spijzen rein” in de grondtekst niet voorkomen, maar wel: “alle spijzen reinigende”. De Statenvertaling geeft ons derhalve de meest letterlijke vertaling, maar de context van het hele verhaal geeft reeds aan wat Yeshua eigenlijk bedoelde met het reinigen van alle spijzen. Hij sprak hier helemaal niet over rein of onrein vlees, want de spijswetten stonden in het geheel niet ter discussie. Als iemand alle spijzen beperkt tot vlees, wordt de Griekse tekst onrecht aangedaan. Voor 'spijzen' staat in het Grieks βρωματα brōmata, hetgeen gewoon 'voedsel' betekent en dat sluit dus alle soorten voedsel in. Niet alleen vlees, maar ook groente en fruit. U ziet dus, dat het hier in vers 19 helemaal niet over rein of onrein vlees gaat, maar over voedsel in het algemeen en volgens de bijbelse normen valt onrein vlees in geen enkel geval onder de categorie 'voedsel'. De context gaat echter niet over onreinheid door het eten van ongeoorloofde spijzen, maar over onreinheid die iemand zich op de hals zou halen door het nalaten van een rituele wassing, wat reeds blijkt uit vers 2 van Marcus 7. Yeshua verklaarde dus niet alle soorten spijzen rein, maar Hij verklaarde, dat Joden zich niet verontreinigden als zij zonder de rituele wassing van hun handen gingen eten. Deze context komt in Mattheüs 15:1-20, dat dezelfde gebeurtenis beschrijft, eigenlijk nog duidelijker naar voren:

Mattheüs 15:1-20

“Toen kwamen uit Jeruzalem P'rushim [Farizeeën] en Sof'rim [schriftgeleerden] tot Yeshua en vroegen: *Waarom overtreden uw Talmidim [discipelen] de overlevering der ouden? Immers, zij wassen hun handen niet, wanneer zij brood eten. Hij antwoordde hun en zeide: Waarom overtreedt ook gij ter wille van uw overlevering zelfs het gebod G'ds? Want G'd heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. Maar gij zegt: Wie tot zijn vader of zijn moeder zegt: Het is קרבן Qorban [offergave], al wat gij van mij hadt kunnen trekken, behoeft zijn vader of zijn moeder niet te eren. Zo hebt gij het woord G'ds van kracht beroofd ter wille van uw overlevering. Huichelaars, terecht heeft Yeshayahu [Jesaja] over u geprofeteerd, zeggende: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij. Tevergeefs eren zij Mij, omdat zij leringen leren, die geboden van mensen zijn. En toen Hij de schare tot Zich geroepen had, zeide Hij tot hen: Hoort en verstaat! Niet wat de mond binnengaat, maakt de mens onrein, maar wat de mond uitkomt dat maakt de mens onrein. Toen kwamen Zijn Talmidim [discipelen] en zeiden tot Hem: Weet Gij, dat de P'rushim [Farizeeën], toen zij dit woord hoorden, er aanstoot aan namen? Hij antwoordde hun en zeide: Elke plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden. Laat hen gaan, blinden zijn zij, die blinden leiden. Indien een blinde een blinde leidt, zullen zij beiden in een put vallen. Kefa [Petrus] antwoordde en zeide tot Hem: Verklaar ons de gelijkenis. Hij zeide: Zijt ook gij nog onbevattelijk? Begrijpt gij niet, dat al wat de mond binnengaat, in de buik komt en te zijner plaatse verdwijnt? Maar wat de mond uitgaat, komt uit het hart, en dat maakt de mens onrein. Want uit het hart komen boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoerij, diefstal, leugenachtige getuigenissen, g'dslasteringen. Dat zijn de dingen, die een mens onrein maken, **maar het eten met ongewassen handen maakt een mens niet onrein**” (מתתיהו Matityahu [Mattheüs] 15:1-20).*

נְטִילַת יָדַיִם N'tilat Yadayim

Dáár gaat het dus om! Niet de spijswetten staan hier ter discussie, maar de נְטִילַת יָדַיִם N'tilat Yadayim, de rituele handwassing, want er is geen enkel gebod in de Tora dat naast het “normale” wassen van de handen voor de maaltijd uit hygiënische overwegingen ook het rituele wassen van de handen gebiedt en het eten met ritueel ongewassen handen verbiedt. Dat is een menselijke inzet, die reeds vele eeuwen voor de eerste komst van Yeshua werd ingesteld. Deze inzet der ouden, die ook vandaag nog stipt wordt nageleefd, legt aan ieder de verplichting op om de handen op een voorgeschreven wijze te wassen vóóordat men brood eet; dus vóór men zich gaat nederzetten voor een plechtige maaltijd, want anders wordt men geacht verontreinigd te zijn: Men giet het water eerst over de ene hand en daarna giet men het over de andere hand tot aan de pols en vervolgens steekt men de natte handen omhoog opdat het water tot aan de elleboog zou aflopen. Ook de P'rushim [Farizeeën] waren dus van mening dat als men rein voedsel aanraakte zonder de נְטִילַת יָדַיִם N'tilat Yadayim [handwassing]

verricht te hebben, niet alleen de persoon in kwestie onrein was, maar ook het aangeraakte voedsel onrein werd. Vandaar dat men daar zelfs een g'dsdienstige waarde aan hecht, want vóór het afdrogen van de handen wordt de volgende ברכה B'racha [zegenspreuk] gezegd:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת ידים:

Baruch Ata Adonai, Eloheinu, Melech haOlam, asher qid'shanu b'mitzvotav v'tzivanu al n'tilat yadayim [Gezegend zijt Gij, Eeuwige onze G'd, Koning van het heelal, die ons heeft geheiligd door Uw geboden en die ons heeft opgedragen de handen te wassen].

De Talmidim [discipelen] van Yeshua kenden de Tora, want zij hebben gedurende 3 ½ jaar intensief onderwijs genoten van hun rabbi, en zij kenden eveneens de algemeen heersende rabbijnse tradities en inzettingen, maar daaraan wilden zij zich niet gebonden weten en aten daarom demonstratief met ritueel ongewassen handen. De daarop volgende discussie tussen Yeshua en de geestelijke leiders van Israël vindt in principe ook vandaag nog steeds plaats tussen traditionele en messiasbelijdende Joden, maar soms ook tussen messiaanse Joden onderling. In onze Beit Midrash Groep, maar ook in mijn eigen gezin, hebben wij in elk geval besloten het voorbeeld van de eerste Talmidim [discipelen] op te volgen en de handwassing achterwege te laten. In de liturgieën voor de Shabat en de feestdagen hebben wij echter op de desbetreffende plaats de volgende verklaring opgenomen: Nu worden door traditionele Joden eerst de handen op rituele wijze gewassen. Deze handeling, in het Hebreeuws נטילת-ידים N'tilat-Yadayim genoemd, hoeven wij echter niet uit te voeren omdat Yeshua in מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 15:1-9 en Marcus 7:1-13 benadrukt, dat dit een **menselijke** traditie is, die door de rabbijnen is ingesteld. Door het aanhalen van ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 29:13 wil Yeshua ons duidelijk maken, dat wij moeten leren te onderscheiden tussen de Tora met al haar geboden die G'd ons heeft opgedragen te onderhouden en menselijke inzettingen met rabbinale gebruiken zoals het ritueel wassen van de handen. U bent er vrij in om dit wel of niet te doen als u maar beseft dat niet G'd de opdracht daartoe heeft gegeven maar de rabbijnen! De B'racha over het wassen van de handen, met daarin de woorden: "...v'tzivanu al n'tilat yadayim [...en die ons heeft opgedragen de handen te wassen]", dient derhalve niet te worden uitgesproken omdat deze B'racha niet op waarheid berust, want niet G'd gaf de opdracht om dit te doen, maar de ouden. Deze ouden waren niet de aartsvaders en ook niet de profeten of andere door G'd zelf aangestelde leiders van Israël en daarom handelden zij dan ook niet op g'ddelijk gezag. Vele religieuze Joden zien desalniettemin helaas nog steeds de נטילת-ידים N'tilat-Yadayim als iets zeer belangrijks in de Joodse G'dsdienst in de veronderstelling dat de spijs, die zij met ritueel ongewassen handen aanraken, hen zou verontreinigen. De P'rushim [Farizeeën] deden dit uiteraard zelf ook en eisten het met grote strengheid van anderen, niet onder bedreiging van burgerlijke straffen, maar als gewetenszaak, omdat zij het nalaten daarvan als een zonde tegen de Eeuwige verklaarden! Rav Yosei [Rabbi Joses] stelde vast dat eten met ongewassen handen een even grote zonde is als overspel. En toen Rav Aqiva [Rabbi Akiba] in strenge gevangenschap gehouden werd, werd hem water gezonden om te drinken en er zich de handen mede te wassen. Nu gebeurde het, dat het grootste deel van dit water bij ongeluk uitgestort werd, en toen heeft hij zich met het overgeblevene de handen gewassen, hoewel hij toen niets te drinken had, want hij zei liever te willen sterven, dan de inzetting der ouden te overtreden. En juist deze inzettingen der ouden worden helaas vaak hoger geacht dan de inzettingen van de Eeuwige! Daarom bestrafte Yeshua deze geestelijke leiders omdat zij G'ds geboden, die zij maar al te goed kenden, zelf niet gehoorzaamden, er niet op aandrongen in hun Drosche [prediking] en de overtreding daarvan oogluikend toelieten als zij er baat bij hadden, alsof de Tora niet langer geldig was. Klinkt u dat ook bekend in de oren? Weet u, wij zitten nog steeds met hetzelfde probleem, namelijk dat degenen, die voor de geboden van mensen ijveren (of het nu rabbijnse inzettingen zijn of christelijke tradities en kerkregels), heel weinig ijver betonen voor de door G'd ingestelde geboden en inzettingen, waaronder ook de spijswetten. Heeft u G'd lief? Ga dan vanavond nog in uw koelkast kijken of daar nog etenswaren in liggen die een gruwel zijn in G'ds ogen! Stel het niet uit! *"Want dit is de liefde G'ds, dat wij Zijn geboden bewaren. En Zijn geboden zijn niet zwaar, want al wat uit G'd geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning, die de wereld overwonnen heeft; ons geloof!"* (א) יוחנן Yochanan alef [1 Johannes] 5:3-4).